

Verslag Ledenbijeenkomst Fryslân Natuurmonumenten, 1-04-2023 te Leons

Op een druilligere zaterdagochtend verzamelde een 50-tal leden en medewerkers van Natuurmonumenten in het kerkje in Leons. Het kerkje ligt pal aan de Leonserpolder, een van de weidevogelparels. De kieviten zaten al op de eieren. Het opvliegen van de vogels door ons veldbezoek zou betekenen dat de eieren te koud zouden worden. In geval van regen was er een alternatief voor de excursie en de deelnemers waren daar van te voren van op de hoogte gebracht.

De voorzitter van de Ledencommissie Fryslân, Bert Lenten trapte af met een hartelijk welkom en een toelichting op de internationale bescherming van de grutto en de andere trekkende vogelsoorten.

Landen die hebben ondertekend zijn verplicht om zich aan de afspraken te houden. Nederland is een van de ondertekenaars en het Aanvalsplan Grutto is onderdeel van de Nederlandse uitwerking van het verdrag. Dit plan duidt een aantal weidevogelkerngebieden aan als kansgebieden. Het richt zich op hogere waterpeilen, meer open landschap, agrarisch natuurbeheer en predatiebeheer.

De overstap van het huidige beheer naar het gewenste beheer in een kansgebied van 1000 ha vereist een jaarlijkse investering van ongeveer € 1,2 miljoen. Met dertig kansgebieden is dat € 40 miljoen. Daar bovenop komen de eenmalige kosten van herinrichting, van € 1100 per ha. Indien tachtig procent van het Aanvalsplan in vijf jaar zijn beslag krijgt en er in latere jaren meer deelname komt, zullen de hogere kosten vooral in de latere jaren vallen. Het verdient daarom aanbeveling om vooralsnog uit te gaan van een olopend bedrag van: € 25 naar € 50 miljoen per jaar.

Hierna vertelde Jorien Bakker, de ambassadeur van Natuurmonumenten, als vertegenwoordiger van het bestuur in de noordelijke provincies, over de inzet van Natuurmonumenten voor de weidevogels.

In de gebieden van Natuurmonumenten gaat het redelijk met scholekster, tureluur en grutto, maar de landelijke trends van de populaties zijn en blijven zorgelijk. Natuurmonumenten probeert in haar gebieden samen met de boeren, die hun grond pachten om de omstandigheden zo gunstig mogelijk voor de vogels te maken. Recent is er in deze regio 80 ha oud greppeltjes land met hoge waterstanden aangekocht als aanvulling op de gebieden Skrok, Skrins en Leonserpolder. Ook dat land wordt straks verpacht aan boeren. Bloemrijke graslanden met hoge waterstanden, veel insecten en aangepaste bedrijfsvoering qua maaien en bemesten zijn essentieel voor de weidevogels.

Het is niet het doel van Natuurmonumenten om veel grond aan te kopen. Natuurmonumenten vindt samenwerking met de boeren juist heel belangrijk, ook in de gebieden rondom de weidevogelkernen. De transitie van de landbouw willen we graag samen vorm geven. De boeren moeten een goed verdienmodel kunnen hebben.

Natuurmonumenten probeert ook op de bredere thema's invloed uit te oefenen zoals op het herstelprogramma Biodiversiteit en zoals het meedenken over de plannen om Fryslân klimaatbestendig te maken. Ook burgers kunnen aan het programma Biodiversiteit een bijdrage leveren in hun eigen omgeving. Inmiddels ligt er een [Blauwe Omgevingsvisie \(BOVI\)](#) en [Blauwe drager](#) van provincie Fryslân en Wetterskip. Het is de toekomstvisie op een klimaatbestendige inrichting van Fryslân voor 2050 en verder, waarbij water en bodem sturend zijn. Natuurmonumenten is positief over deze plannen. Gedeputeerde Staten en het Dagelijks bestuur van het Wetterskip hebben de plannen vastgesteld en ze liggen nu tot 28 april ter inzage. **Het zou goed zijn als hier veel positieve ondersteunende reactie van burgers op komen.** Zeker nu er een nieuwe Provinciale Staten gevormd worden. Een mooie actie voor de leden.

Vervolgens is de gelegenheid voor stellen van vragen.

Helpt de samenwerking met Campina, met het merk "on the way to planet proof"? Het helpt wel maar het zou best wat steviger, strenger mogen en moeten om daadwerkelijk tot een transitie in de landbouw te komen. De rol van de zuivelindustrie is groot en machtig.

Insecten hebben toch een breder belang dan alleen voor de vogels?

Dat klopt helemaal, ze zijn onmisbaar in het hele ecosysteem. Ook voor ons mensen zijn ze onmisbaar bijvoorbeeld als bestuivers.

Hierna is het woord aan Skelte Brouwers, voorzitter van de Natuerkoöperasje Baarderadiel. In het gebied Baarderadiel zijn nog veel oude landschapselementen aanwezig. Dit komt doordat de boeren hier rijke grond hadden en er weinig behoefte was om te moderniseren. De ruilverkaveling in dit gebied startte pas in 1980 als laatste in Nederland. De stemming was toen duidelijk anti natuur, men wilde geen 3% natuurland (= 300 ha.). Voor het beheer was coördinatie nodig en zo startte de Natuerkoöperasje in 2009 met 14 leden en 400 ha. Door groei van het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) en o.a. ook door de aanleg van de Haak om Leeuwarden zijn hier nog flink wat hectares aan toegevoegd. Inmiddels zijn er 124 leden en 1978 ha in het beheer. Het is nog geen geheel aaneengesloten gebied.

Natuurmonumenten is een van de leden van de Natuerkoöperaasje. Meer dan 100 boeren zijn actief met het natuurbeheer met verschillende beheerpakketten.

In 2022 was het aantal broedparen van de skries (grutto) 856, van de Ijip (kievit) 606, van de tsjirk (tureluur) 464 en van de strânljip (scholekster) 353 in onze gebieden. Het aantal paren scholekster is dalend, de andere soorten zijn stabiel of stijgend over de laatste vier jaar. De aantallen van sommige soorten binnen het werkgebied is waarschijnlijk ook stijgend doordat er vogels vanuit andere delen naar ons gebied "vluchten".

In 2020 was er veel schade door predatie. Een eerdere muizenplaag zorgde voor veel predatoren. Toch wordt er een nee- tenzij predatiebeheer gehanteerd.

Er komen diverse nieuwe ontwikkelingen op de boeren af:

Het aanvalsplan Grutto is in Baarderadiel, als eerste gebied in Nederland, sustancieel uitgevoerd, maar dat is niet zonder problemen. De extra maatregelen zetten het verdienmodel van de boeren verder onder druk.

Het gemeenschappelijk landbouwbeleid brengt nieuwe regels t.a.v. mest en vergoedingen.

Het nieuwe agrarisch natuur en landschapsbeheer brengt meer duidelijkheid omtrent vergoedingen, maar de Natuerkoöperaasje ziet graag langjarige contracten. Een contract van 6 jaar is te kort om een bedrijfsplan op te maken. Het zou 12 jaar of meer moeten worden.

In het geheel van de landbouw zijn er een aantal spelers met veel macht zoals agrarische toeleveringsbedrijven, banken, en zuivelindustrie die alle de boer a.h.w. opjagen om steeds meer te produceren. Meer melk, meer vlees, veel van alles. De kwantiteit is nog steeds dominant. Ook het merk planet proof bevat die prikkel om meer te produceren. Tegelijk zien we nu de vraag naar meer ruimte en oog voor bodem, klimaat en biodiversiteit.

Kortom het is niet zo simpel. Er zou meer structureel geld moeten komen voor beheer en voor de boer moet er een zekere mate van flexibiliteit zijn in de regels (bij voorbeeld de periode dat je de mest mag uitrijden).

We moeten af van de argwaan en samen zorgen de transitie naar een gezonde natuur-inclusieve landbouw.

Vervolgens is de gelegenheid voor stellen van vragen.

Kan het helpen als mensen "vriend" van de Natuerkoöperaasje kunnen worden? Gezien de bedragen die omgaan in het beheer zou dat een druppel op de gloeiende plaat zijn. Morele steun en gedrag als consument is belangrijker.

Hierna bedankt Bert Lenten beide sprekers en gaan we over tot het formele deel, de ledenvergadering.

Verslag ledenbijeenkomst 1 april 2023

1. Verslag van de ledenbijeenkomst op 2 april 2022.

Vraag naar aanleiding van: *wat betekent de zin op pagina 1: grondaankopen door natuurorganisaties kunnen druk zetten op de markt.*

Antwoord: zoals aangegeven in het verslag, NM heeft geen grote grondaankoopplannen en grond die wordt aangekocht, wordt ook weer verpacht aan boeren. Na deze uitleg wordt het verslag vastgesteld.

2a. Jaarverslag 2022 van de Ledencommissie, hierover zijn geen vragen.

2b. Jaarplan 2023, hierover wordt opgemerkt dat het mooi is dat NM ook buiten de eigen gebieden kijkt naar beleid t.a.v. natuur. De recente kaartenactie over waterbeheer is prima.

3. Voorstel herbenoeming Bert Lenten als ledenvertegenwoordiger voor een tweede termijn van vier jaar. Dit krijgt een mooi applaus als instemming, fijn dat hij zich nog weer een periode wil inzetten als vertegenwoordiger van de Friese leden in de Ledenraad.

4. Voorstellen Elske Schuurmans, nieuw lid van de Ledencommissie.

"Ik ben in Fryslân geboren en opgegroeid en heb de natuur misschien vroeger wel voor lief genomen. Voor studies en werk heb ik 22 jaar buiten Fryslân gewoond en sinds 2021 ben ik terug. Ik ben bouwkundig ingenieur en in het dagelijks leven veel bezig met vastgoed en de fysieke leefomgeving. Ook daar houden we gelukkig steeds meer rekening met natuur en milieu. Natuur neem ik nu niet meer voor lief. Ik geniet ontzettend van wandelen in het bos of door het veld. Als we dat willen blijven doen, moeten we voor de natuur zorgen en daar draag ik graag mijn steentje aan bij in de Ledencommissie. De reden dat ik me nog niet als ledenvertegenwoordiger kandidaat stel is dat ik dan langer voor NM actief kan blijven in de Ledencommissie".

Jur Teders geeft vervolgens een warme aanbeveling om actief te worden in de Ledencommissie, het is een gezellige groep waarin het leuk samenwerken is, ook met de medewerkers van de beheereenheid. Je leert er veel van en je kunt meepraten over het landelijk beleid van Natuurmonumenten.

Hierna sluit Bert Lenten de vergadering en bijeenkomst met het goede nieuws dat we toch het veld in kunnen. Het is inmiddels droog.

Beide sprekers worden nogmaals bedankt voor hun bijdrage met een lekker stuk kaas van de boerderij "op de Him". Kaas gemaakt van melk van vee dat in de Leonserpolder graast.

In twee groepen gaan we vervolgens een ronde door de polder en zien en horen we de veldleeuweriken, grutto's, Kieviten. Zien we een Kievitsnest en vele hazen sprinten en springen. Het water staat mooi hoog in de greppels en plassen, de laarzen komen goed van pas. De beide excursieleiders ontvangen na afloop een stuk kaas als dank.

LM 06-04-'23